

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Светла Къртева-Данчева

**член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 2.1. Филология (Китайски език и литература),
обявен в ДВ, бр. 80 от 14.10.2011 г.**

Кандидатът в конкурса за професор по китайски език и литература доц.д-р Александър Алексиев отговаря на условията по чл. 29 от Закона за развитието на академичния състав в България, тъй като:

- **Преподава в специалност „Китаистика” на СУ”Св. Кл. Охридски” от 1990 г.**
- **Придобива научната степен „доктор” през 2005 г.**
- **От 2007г. досега заема академичната длъжност „доцент”(съвременен китайски език) в същата специалност на катедра „Езици и култури на Източна Азия”**

В периода след хабилитирането си като доцент д-р Александър Алексиев е посветил своите изследвания на задълбочено проучване на игрословните фразеологизми в китайския език. По настоящия конкурс на тази тема той е представил монографичен труд и пет статии и студии.

Игрословните фразеологизми представляват специфична група от езикови единици, които се отличават от другите фразеологични групи в китайския език по редица свои характеристики. Тяхното изследване има важно значение за китаистиката и особено за обучението по китайски език. Игрословието има социализираща функция, то е тясно свързано с културните норми на китайското общество и затова има ключова роля за неговото разбиране.

Въпреки че в Китай са публикувани голям брой речници, съдържащи множество фразеологизми, те са предназначени за ползване от носители на езика, но не са подходящи за чужденци, изучаващи китайски език. Темата е слабо разработена и от чуждестранни учени-китаисти. В тази връзка считам, че тя е актуална както от гледна точка на китайското езикознание в световен мащаб, така и от гледна точка на преподаването на практически китайски език на българи.

Липсата на проучвания, свързани с механизмите, по които се образуват значенията, с тълкуването, със семантичната връзка между елементите, както и на специфичните реалии и образи, са подтикнали доц. д-р Алексиев да изследва задълбочено китайските игрословни фразеологизми (КИФ). Той си поставя за цел да ги подложи на нов, многопланов анализ, да разкрие основните семантични модели и да илюстрира употребата им в речта.

В Увода са изяснени прецизно понятията омонимия, паронимия и паронимазия и техните особености в китайския език. Разглежда се игрословието като езикова единица, натоварена със специфична културна информация, обяснява се терминът „китайски игрословни фразеологизми“, като се тълкува неговата смислова структура и се представят основните му характеристики. Така последователно и компетентно още в уводната част авторът успява убедително да аргументира избора на темата на своето изследване.

В първата част „Структурна характеристика на КИФ“ са разгледани граматическите конструкции, които ги съставляват- конструкция на алегорията и на коментара, както и техните различни варианти. Те са представени същевременно и като свободни и устойчиви съчетания, съставляващи КИФ, придружени с много примери и пояснения към тях.

Във втората част „Деривацията при КИФ“ доц. д-р Алексиев разкрива в дълбочина същността на игрословните фразеологизми. Тук се очертават важни приносни моменти, които се отнасят към разглеждане на мотивационната основа на тяхното формиране, на процеса на създаване на алегорията и на различните стилистични похвати.

Третата част на труда представя семантичните модели на буквалния прочит, който се намира в основата на фразеологичното значение на КИФ.

Разгледани са четири основни семантични модела, които са анализирани подробно въз основа на множество примери, анализирани са семантичните отношения между алегорията и коментара в тях.

В четвъртата част е направена подробна семантична характеристика на КИФ. Авторът се спира подробно на отделните типове, като изяснява мотивационния механизъм за всеки от тях, което е важен принос на настоящия труд.

Главата, посветена на системните отношения между КИФ също може да се отнесе към приносите на изследването. Отношенията на синонимия, антонимия и омонимия са разгледани многопланово, като се акцентира върху редица отгънци на лексикалното значение. Като цяло анализът се характеризира с отлично познаване на материала, с прецизен коментар, илюстриран и с множество примери.

В изследването са представени и редица фразеологични трансформации и контаминации на структурата на КИФ, което произтича от факта, че двата техни елемента – алегорията и коментарът, могат да представляват сами по себе си фразеологизми.

Обръща се внимание и на проблемите на превода на КИФ, като се изхожда от определянето на смисловия модел на буквалния прочит.

Тук искам да отправя следните препоръки към автора:

-Частите „Употреба на фразеологизмите в съкратена форма”(с.174-176); „Трансформации и контаминации на структурата на КИФ” (с.177-180); „Проблеми на превода на игрословните фразеологизми”(с.181-183), „Употреба на КИФ в речта” (с.184-189), са оформени технически като равностойни на другите основни глави в труда, но по същество са твърде кратки и не биха могли да се разглеждат като отделни глави. Препоръката ми е да се помисли за постигане на баланс в структурата на монографията.

- Другата препоръка е свързана с частта, посветена на превода на игрословните фразеологизми – добре би било авторът да разработи в близко бъдеще тази тема по-обстойно, тъй като знаем колко сложна е тя и колко полезно би било за обучението по китайски език.

- Също така смятам, че много удачно и важно за образователния процес би било създаването и на Речник на игрословните фразеологизми .

В заключението на монографията авторът прави подробни обобщения на своите наблюдения и анализи. Прецизно и точно формулираните изводи косвено доказват важността на проблема и приносите на изследването.

Представеният за участие в конкурса научен труд впечатлява с дълбочината на анализа на огромен по обем фактически материал. Структурата и съдържанието на изложението съответстват на изследване с качества на хабилитационен труд, който съдържа редица приносни моменти, които посочихме.

Така разработен, хабилитационният труд ще има и практическо приложение в обучението на студентите от специалност китаистика, ще бъде полезен и за езиковеди-китаисти, които се занимават с превод.

Сред публикациите, различни от темата на монографията и представени за участие в конкурса е включен и българско-китайски разговорник, за полезността и значението на който са ясни и не се нуждаят от специален коментар. И тук се вижда не само отличното владение на китайския език от автора, но и широките му познания, свързани с китайската култура.

Специално внимание искам да обърна и на преводите от старокитайски език „Три урока”, „Неофициалната биография на Ян Тайджън” и „Мей Фей”, предназначени за Христоматия по средновековна китайска литература. Доц. д-р Алексиев се е заел с изключително трудната задача да превежда старокитайски текст и се е справил блестящо. Той е уловил и е предал духа на епохата, която се описва в текстовете така, че читателят изцяло се потапя в нея. Изключително много ме впечатли преводът на стиховете, чрез който се е запазило изяществото и ритъма на оригинала. С радост мога да отбележа, че доц. д-р Алексиев е и талантлив преводач, при това и на поезия от старокитайски език.

Дейността на доц. Александър Алексиев се отличава с висока активност.

През последните години той се утвърди като талантлив ръководител и организатор – от 2006 г. е Директор на Институт Конфуций в София. Благодарение на неговата активна дейност тази институция за кратко време придоби широка популярност в българското общество и стана

притегателен център за всички, които обичат Китай и Далечния Изток. Проведени бяха две конференции, организирани от Институт Конфуций, едната от които с международно участие.

Доц. д-р Александър Алексиев е и уважаван преподавател, който чете лекции по основни дисциплини в специалност Китаистика – фонетика на китайския език; китайска лексикология и лексикография; синтаксис, лингвостилистика, старокитайски език.

Изследователските изяви на доц. д-р Александър Алексиев се посрещат с интерес в научните среди. Участвал е в редица международни форуми в Китай и в България. Член е на Европейското дружество по фразеология със седалище в гр. Цюрих, Швейцария.

Наличните сведения за цитати и библиографски позовавания доказват висока оценка на приноса му като учен в национална и международна академична среда..

Посочените приносни достойнства на изследванията, както и споменатите качества на доц. д-р А. Алексиев, ми дават основание да предложа на почитаемото Научно жури да избере доц. д-р А. Алексиев за Професор по китайски език и литература по научната специалност 2.1., направление Филология.

20.01.2012

Рецензент:
Доц. д-р Светла Къртева
Катедра “Коренетика”